

Ilustrirani Glasnik

Letno stane 12 K (ena številka 30 din.), za Nemčijo 14 K, za druge države in Ameriko 16 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvo.

Izhaja ob četrkih ☉ 14. februarja 1918

Ženske v Nemčiji nadomestujejo vpoklicane redarje.

Razbite italijanske postojanke ☉ Prizori iz Vidma ☉ Sestanek vladarjev na Krasu
 Straže v gorskih ledenikih ☉ Goriški magistrat med vojno ☉ Američanke, ki se pri-
 glašajo za vojno službo ☉ Zamorci „čitajo“ vojna obvestila ☉ Indijanski poglavar

Modrijan na podstrešju.

Dnevnik srečnega človeka. — Francoski spisal Emil Souvestre.

V. poglavje.

Moj stric Mavricij.

1. Junij. — Ne čudim se, če začujem, ko se prebudim, veselo prepevanje ptičev krog svojega okna; v najvišjem nadstropju mora stanovati, kdor hoče vedeti, kako veselo je jutro tu gori. Sem pošilja soluce svoje prve žarke, prinaša jutranji vetrič vonj vrtov in gajev; metuljček, ki je zgrešil svojo pot, si upa tu obletavati cvetlice podstrešnih sob, pesmica pridne delavke pozdravlja tu mladi dan. Spodnja nadstropja še snivajo, zavita v tihoto in temo, tu vlada pa že delo, svetloba in petje!

Kakšno življenje je krog mene! Lastovka se vrača z lova s polnim kljunom žuželk za mladiče; vrabci otrsajo svoje

ljenjskega jutra! Zakaj zbežijo pozneje? Odkod ta otožnost in osamljenost, ki se nas neopazno polastita? Zdi se, da poteka razvoj pri posamezniku ravnotako kakor pri družbi: pričenjamo z nedolžno srečo in s preprostim veseljem, da dospemo do razočaranj in trpkosti! Pot, ki se pričinja med grmi in trobenticami, se kaj hitro zavije v puščino in prepade! Zakaj imamo izpočetka toliko upanja in potem toliko dvomov? Ali so življenjske izkušnje le za to določene, da nas napravijo za srečo nesposobne? Ali moramo biti obsojeni v nevednost, če hočemo ohraniti upanje? Ali naj najdeta svet in posameznik končni mir le v večnem detinstvu?

Kolikokrat sem že stavil ta vprašanja samemu sebi! Osamljenje ima to prednost ali pa nevarnost, da nam da priložnost, da razvijamo naprej venomer iste misli. Ker ne občujemo z nikomer drugim kot s samim seboj, dajemo svojim mislim vedno isto smer; niti predsodek drugega duha, niti trma drugega, različnega prepri-

notranja narava. Duša je podobna onim zasenčenim svetilkam, katerih svit odzunaj lahko odseva, brez njih vednosti. Ako bi okus ne kazal značaja, bi ne bil več okus, temveč nagon.

Medtem ko spravljam v svoji sobici vse na določeni prostor, obstanejo moje oči na stenskem koledarju. Zvedeti sem hotel dan in sem prebral tole besedo, napisano z velikimi črkami: Praznik presvetega Rešnjega Telesa.

To je danes. V našem velikem mestu, kjer cerkev ne obhaja nobenih javnih praznikov več, ne spominja nobena stvar nanj; vendar je to čas, ki je bil od cerkve tako srečno izbran. »Stvarnikov praznik«, pravi Chateaubriand, »se obhaja v času, ko razkrivata nebo in zemlja svojo moč, ko mrgolita gozd in polje novih rodov; vse je združeno z najsladkejšimi vezmi; niti ene same cvetlice ni osamele na poljanah.«

Kakšne spomine vzbujajo te besede v meni! Pustim, s čimer sem se ravno pečal, vsedem se k oknu, naslonim svojo glavo med roke in se vrnem v mislih v malo mesto, kjer je potekla moja prva mladost.

Telovo je bil takrat eden izmed velikih dogodkov v mojem življenju...

Da se ga je kdo smel udeležiti, je moral biti dolgo časa prej priden in ubogljiv. Spominjam se še, s kakim apolnim veseljem sem tisti dan vstal! S sveto veselostjo je bil napolnjen zrak. Sosedji, ki so bili prej vsi kot navadno, so razprostrli ob cesti preproge z vtkanimi cvetlicami in tapete s slikami. Hodil sem od ene do druge in občudoval izmenoma te svete prizore iz srednjega veka, slike iz dobe renesanse, bitke iz starega veka, ki so bile tako naslikane, kakor so se vršile pod Ludovikom XIV., in slednjič pastirske igre gospe Pompadour. Sedaj strahoma, sedaj strme sem opazoval grozovite bojovnike z meči, lepe lovke, streljajoče puščice, puščice, ki niso nikdar odletele, pastirje v atlasovih hlačah, katerih edino opravilo je

bilo, sedeti pri nogah vedno se smejočih pastirc in piskati na flavto. Zdelo se mi je včasih, ako se je splazil veter za te premakljive slike, kakor da bi se osebe gibale, in pričakoval sem, da jih bom videl, kako stopajo raz zid in se uvrščajo v izprevod! Vendar je bil ta vtis nedoločen in mimogrede. Sredi teh zibajočih se slik, osutih cvetlic, sredi petja mladih deklic in sredi one veselosti, ki je izžarevala vsepovsod blagodejni vonj, se je čutil človek proti volji prevzetega. Šum praznika je odmeval v mojem srcu s tisočkratnim melodičnim odmevom. Bili smo prizanesljivejši, vdanejši in ljubkejši! Bog se ni razodeval samo na zunaj, temveč tudi v nas samih. —

Zavzete razbite italijanske postojanke.

od rose vlažno perje in se love v solnčnih žarkih, moje sosede so odprle nekoliko svoja okna in njihova sveža lica pozdravljajo jutranjo zoro. Nekaj trenutkov vlada mir za vse skrbi; bolečine bolnika se pomirijo in žarek upanja prisije v srca brez tolažbe. Vendar to ti traja le malo časa! Kmalu bo krenilo zopet vse na svojo navadno pot! Začel bo zopet delovati veliki človeški stroj z vsemi svojimi neskončnimi naporji, s svojim zamolklim ječanjem, s svojim ugonabljanjem in uničevanjem.

Mir teh prvih ur me spominja na mir prvih let življenja. Tudi tukaj sveti solnce veselo, duhti jutranji vetrič in se kretajo okoli nas vse prevare, vesele ptice živ-

čanja nas ne more odvrniti od tega; vedno in vedno se vračamo, iz neprosto voljnega nagiba, trkamo na vedno ista vrata!...

Prekinil sem svoje premišljevanje, da bi pospravil po sobi. Sovražim nered, ker ta dokazuje, da ali preziramo posameznosti ali pa da nimamo zmožnosti za notranje življenje. Predmete, med katerimi moramo živeti, urediti, se pravi skleniti med njimi in med seboj vezi zblizanja in sloge; se pravi, vpeljavati navade, brez katerih se človek pogrezne v stanje divjaštva.

Ne zaupam duhu in nračnosti ljudi, ki jim nered ne dela nič skrbi in ki živijo udobno v Avgijejih hlevih. Iz naše okolice odseva vedno več ali manj naša

In koliko oltarjev in cvetličnih lopic je bilo postavljenih! Koliko slavalokov iz spletenih listov! Kako so tekmovali različni okraji med seboj pri postavljanju oltarjev, kjer se procesija ustavi! Tekmovaje je vsak iskal, da bi prinesel najredkejšo, kar ima.

Takrat sem našel priliko za svojo prvo žrtev!

Girlande so stale na svojem mestu, sveče so bile nažgane in tabernakelj okrašen z vrtnicami; vendar manjkalo je ene, ki bi ga venčala kakor krona. Vsi cvetlični vrtovi v okolici so bili poropani. Edini jaz sem imel cvetlico, ki bi bila vredna takega prostora. Krasila je rožni grm, ki mi ga je podarila mati za rojstni dan. Več mesecev sem jo gojil in noben drug popok se ni hotel odpreti na njenem stebelu. Napol odprt je snival med zelenimi vejicami, veselje dolgotrajnega upanja, otroškega ponosa! Obotavljal sem se nekoliko. Nihče je ni od mene zahteval; prav lahko bi se izognil njeni izgubi. Bil bi prost vsakega očitanja: vendar v moji notranjosti mi je nekaj zagrozilo! Vsi drugi so sebe oropali in le jaz naj obdržim svoj zaklad? Ali smem Bogu odtegniti darilo, ki sem ga, kakor vse drugo, od njega prejel. Pri teh mislih sem utrgal cvet z njegovega stebela in ga posadil na vrh tabernaklja.

Ah, zakaj je zapustila ta, zame tako težka in tako sladka žrtev v meni spomin, ki me silí danes k smehu? Jeli tako gotovo, da tiči vrednost tega, kar damo bolj v daru samem, kakor v namenu?

spomin na prvo zmago, ki sem jo izvojeval nad samim seboj.

Že mnogo let sém nisem videl slovesnosti na praznik presv. Rešnjega Telesa; ali bi se mi vzbudili ob pogledu nanje takratni blaženi občutki? Spominjam se še, kako sem hodil po končani procesiji po cestah, posutih s cveticami in obsenčenih z zelenimi vejami! Omamljen od

spomini. Odkod ta prekipevajoča sreča prve mladosti. Ako natančno pogledam, se ni v mojem položaju nič izpremenilo, da bi opazil. Kakor takrat, sem tudi sedaj zdrav in imam svoj vsakdanji kruh; razventega imam povrh le še odgovornost! Ko sem bil še otrok, sem vzel življenje tako, kakor so mi ga nudili; za prihodnost so skrbeli drugi. V miru sem živel s

Naše čete po ulicah italijanskega mesta Vidma, iz kojega je pobegnilo mnogo prebivalcev.

zadnjih oblačkov kadila, ki so se mešali z vonjem bezga, jazmina in vrtnic, sem stopal, ne da bi se doteknil zemlje; vsemu sem se smehljaj; cel svet sem smatral za raj in zdelo se mi je, da plava Bog po ozračju.

V gotovosti, da nisem sam, sem zopet dobil poguma, kakor se pomiri otrok, ki

samim seboj, ako sem le izpolnil trenutne dolžnosti, prihodnost sem prepustil očetovi oskrbi. Moja usoda je bila ladja, ki je nisem sam krmaril in ki me je peljala kakor navadnega potnika. V tem je tičala vsa skrivnost moje vesele brezskrbnosti. Od takrat naprej se me je pollašala človeška modrost. Ker moram sam skrbeti za svojo usodo, sem hotel porzati z vsestransko previdnostjo sam svoj gospod; s svojimi mislimi na prihodnost sem mučil sedanost; svojo lastno sodbo sem postavil na mesto vdanosti drugim, srečen otrok se je izpremenil v skrbipolnega moža!

Žalosten napredek in morda tudi velik nauk! Kdo ve, ako ne bi bil oproščen vsakega strahu, če bi se bil bolj izročil onemu, ki vlada svet? Morda je tu doli sreča le takrat možna, če živimo kakor otrok: da izpolnjujemo vsakdanje dolžnosti, v ostalem pa zaupamo na dobroto nebeskega očeta.

Pri tem se spomnim na svojega strica Mavricija! Nanj mislim, kadarkoli čutim potrebo, utrditi se v dobrem; zopet ga vidim z njegovim nežnim, napol smehljajočim, napol ganjenim izrazom; slišim njegov enakomerni, kakor cefir ljubki glas! Spomin nanj razsvetljuje in ohranjuje moje življenje. Tudi on je bil tu doli svetnik in mučenik! Drugi so kazali pot k nebu; on nam je pa dal zgled, kako naj na zemlji potujemo!

Vendar, kdo je slišal kdaj pripovedovati o mojem stricu Mavriciju, razen angelov, ki baje štejejo nepoznano vdanost in skrite kreposti? Jaz edini sem si morda zapomnil njegovo ime in se še spominjam njegove zgodovine!

Prav, napisati jo hočem, ne za druge, temveč zase! Pravijo, da se ob pogledu

Zgodovinsko-vажne stavbe in spomeniki v Vidmu.

Ako se v evangeliju poplača kozarec vode, ki ga podarimo revežu, zakaj se ne bi zaračunala otroku cvetlica? Ne prezirajmo skromne velikodušnosti prvih let; ona navadi duha na samozatajevanje in sočutje. Vrtnico sem dolgo časa hranil kot sveti talisman; moral bi jo hraniti vedno, kot

začuje zraven sebe materin glas. Zakaj sem sedaj izgubil to gotovost prvih let? Ali naj sedaj ne čutim več tako globoko, da je Bog?

Kako čudovito so zapletene naše misli! Dan me je spomnil na mladost in sedaj so zacveteli okrog mene vsi moji

na Apolona človeka telo dvigne in da postane njegovo vedenje bolj dostojanstveno, ravnotako se mora duša povzdigniti in oplemenititi ob spominu na lepo življenje!

Zarek vzhajajočega solca razsvetljuje malo mizico, na kateri pišem; veter mi prinaša vonj resede in lastovke lete z veselim krikom čez moje okno!... Slika mojega strica Mavricija ravno pristoja semkaj, med petje, luč in vonj...

Sedem je ura. — Z usodo se godi ravnotako kakor z jutranjo zoro; ena se porodi lesketajoča v tisočeri žarkih, druga zavita v temne oblake. Življenje strica Mavricija je bilo podobno drugemu. Prišel je tako reven na svet, da so mislili, da bo moral umreti. Kljub temu je vendar živel dalje, trpeč in nadložen.

ob vratih njegove hišice, v senci bršljana, ki ga je bil Mavricij sam posadil. Tudi kadar je ona molčala, je dajala njena prisotnost grbcu razvedrila. Poslušal je klopot njenih dolgih pletilnih igel, gledal je njen krotki, žalostni obraz, ki je pričal o toliko moško prestanih izkušnjah; mogel je včasih položiti na ta sključena ramena svojo božajočo roko in ji vrniti nasmeh!

Ta tolažba naj bi mu bila kmalu odvezeta! Zbolela je uboga mati in v malo dneh je bilo treba odreči se vsakemu upanju. Neizmerno se je užalostil Mavricij. Misel na ločitev mu je težila življenje. Na kolenih je klical umirajočo ob njeni postelji z najslajšimi imeni, objemal jo je s svojimi rokami, kakor da bi jo hotel obdržati pri življenju! Mati se je trudila, da

se je z mano, mi pripovedoval svoje najlepše dogodljaje in mi dovolil trgati cvetlice.

Ni imel one prikupnosti, ki privablja, a prijazen je bil nasproti vsem, ki so prihajali k njemu. Nikdar se ni ponujal, a je bil vsak čas pripravljen, da sprejme. Osamljenje in zaničevanje — vse je prenašal s potrpežljivo krotkostjo in na tem križu svojega življenja, kjer so ga zasmehovali njegovi rablji, je ponavljal kakor Kristus: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.«

Noben drug uradnik ni kazal toliko poštenosti, gorečnosti in vpogleda v delo; pa one, ki bi lahko pridobili veljave njegovemu delovanju, mu je odtujila njegova spačena postava.

Bolj so cenili one, ki so znali ugajati, in slednjič se jim je zdelo, da mu izkazujejo milost, če mu pustijo skromno službo, od katere je živel. Stric Mavricij je prenašal krivico, kakor je bil prenašal zaničevanje, ker ga ljudje niso spoznali, je obračal svoje oči više in zaupal sodbi Onega, ki ga ni mogoče varati.

Stanoval je v predmestju, v stari hiši, kjer so imeli navado nastaniti se rokodelci, ki so bili ravnotako ubožni kakor on, a manj zapuščeni. Le ena izmed njegovih sosed je živela brez družine v podstrešni sobici, ki sta jo zamakala dež in sneg. Bila je mlado, blede, nelepo dekle; priporočalo jo je le njeno ubožstvo, ki ga je mirno prenašala. Nikdar je ni bilo videti, da bi govorila s kako drugo ženo; nobena pesem ni razveseljevala njene sobe. Kakor v mrtvaški prt je bila zavita v mračno obupanost in je delala mrzlo in brez sočutja. Njena motnost je Mavricija ganila; poizkušal je z njo govoriti; odgovarjala je tiho in kratko. Lahko je bilo uvideti, da ji je bilo ljubše njeno molčanje in njena samota kakor pa dobrohotnost malega grbca.

Vendar, igla je Antonijo le siromašno preživljala; kmalu je delo zastalo! Mavricij je izvedel, da je trpela mlada deklica na vsem pomanjkanje in da so se trgovci branili ji dajati na upanje. Takoj je pohitel k njim ter jim obljubil skrivoma vse plačati, kar bi dali Antoniji.

Tako je šlo naprej več mesecev. Mlada šivilja ni še dobila nikakega dela in končno se je prestrašila vsled dolžnosti, katere je bila prevzela nasproti trgovcem. Hotela se je z njimi zediniti in tedaj je odkrila vse.

Prva njena pot je bila, da je hitela k stricu Mavriciju in se mu zahvalila na kolenih. Njena navadna mrzlost se je izpremenila v neizrekljivo ganotje; zdelo se je, da je hvaležnost raztopila ves led okoli njenega otrplega srca.

Ker je bil sedaj mali grbec prost nadležnega skrivanja, je lahko pomnožil svoje dobrote. Antonija je bila zanj sestra, katere potrebščine čuvati je bil on opravičen. Prvikrat, odkar mu je mati umrla, je mogel nekoga pritegniti nase. Mlada deklica je sprejemala njegovo skrb z nepopolnim čustvovanjem. Vsa prizadevanja Mavricija niso mogla popolnoma pregnati njene otožnosti: zdelo se je, da je ganjena vsled njegove dobrotljivosti; včasih mu je to izrazila v preobilnih besedah; vendar dalje ni šlo njeno zaupanje. Sklonjen nad tem zaprtim srcem, ni mogel mali grbec ničesar brati v njem. V resnici se je tudi malo trudil; pijan sreče, da ni več sam, je bil mnenja, da je Antonija taka, kakršno so jo napravile njene bridkosti; ljubil jo je tako in ni ničesar drugega želel, kakor ohraniti si njeno družbo.

Mlada deklica je bila brez družine, kakor on; navada je v njenih očeh omilila

Sestanek na kraški postaji: cesar Karel in nemški cesar Viljem.

Njegova otroška doba, oropana vsake ljubkosti, tudi veselja ni poznala. Zatrj zaradi svoje slabotnosti in zasmehovan zaradi svoje spačenosti, je mali grbec zastonj odpiral svetu svoje roke; ljudje so šli mimo njega, ali so celo s prstom nanj kazali.

Srečen v materinem zatišju je dosegel ono starost, ko zasede človek svoj prostor v življenju, in moral se je zadovoljiti s tem, kar so drugi zavrgli; postal je blagajnik v majhni mitničarski hišici, ki je stražila vhod v njegovo rojstno mesto. Zaprt v tem stanovanju, le nekaj čevljev visokem, ni imel pri svojih pisarijah in računih nikakega drugega razvedrila kot berilo in obiske svoje matere. Prišla je ob lepih poletnih dneh, da bi opravljala svoje delo

bi mu vrnila njegovo ljubezen z odgovorom; pa njene roke so bile mrzle in glas je že zamrl. Zmogla je le še toliko, da je približala svoje ustnice sinovemu čelu, da je zavzdihnila in za vedno zaprla oči!

Mrtva! je kriknil; mrtva, ona, ki me nikdar ni zapustila, ki me je edina na svetu ljubila; mrtva, ti, moja mati! Kaj mi še preostaja na svetu?

Zamolkel glas je odgovoril:

Bog!

Mavricij se je vzdignil preplašen. Je li bil to zadnji vzdih umrle ali mu je odgovorila lastna vest? Ni se trudil, da bi to dognal, a razumel je odgovor in ga sprejel.

Tedaj sem se jaz z njim seznanil. Obiskal sem ga večkrat v mitnici; igral

spačenost grbca; zdelo se je, da ga opazuje z bolj sočutnim nagnjenjem! Kaj je pač mogel on več pričakovati? Do tedaj je Mavricij odpodil kakor sen vsako upanje na družico; vendar zdelo se je, kakor bi slučaj na to delal, da se bo sen uresničil. Po dolgem omahovanju se je osmelil in sklenil, da bo z njo govoril.

Bilo je zvečer. Mali, zelo nemirni grbec je nameril svoje korake proti sobici

drugih, da neobhodno potrebuje zase verškega čuta?

»Ako vino kreposti omamlja,« kakor pravi sv. pismo, upamo, da zadostujemo sami sebi; močni, srečni in ljubljani mislimo, da bomo mogli kakor Ajaks »proti volji bogov« uteči vsem vihaijem; vendar pozneje se uklonijo ramena, zvene sreča, ugasne ljubezen. Osupli nad praznoto in temino, kakor od teme presenečeni otrok, razprostiramo nato roke in kličemo na pomoč Onega, ki je vsepovsod.

Danes zjutraj sem stavil vprašanje, zakaj se zdi družbi, kakor posameznikom, vse zmedeno. Zastonj prižiga človeški razum vsako uro nove bakle na robu pota, noč postaja vedno bolj mračna. Ali se ne zgodi to vsled tega, ker pustimo, da nam vedno bolj izginja duhovno solnce, Bog?

Sicer pa kaj se briga svet za te sanje samotarca? Pri večini ljudi zamori zunanji hrup nemir v notranjosti; življenje jim ne da oddiha za izpraševanje samega sebe. Ali imajo časa, da bi razmišljali, kaj so in kaj bi morali biti oni, ki se pečajo s prvo prihodnjo pogodbo in z zadnjo obrestno mero? Nebo je previsoko in modrijani opazujejo le zemljo.

Vendar, jaz ubogi kulturni divjak, ki ne iščem ne bogastva, ne moči, in ki sem zbežal k idealnemu življenju, jaz se lahko brez kazni vračam k spominom iz otroške dobe, in ako nima naše mesto za Boga nobenega praznika več, bom jaz pozikal mu vsaj enega ohraniti v srcu. —

Straža na ledenikih.

delavke. Ko je hotel vstopiti, je menil, da je začul tuj glas, ki je izgovoril ime deklice. Naglo je sunil napol odprta vrata in zagledal Antonijo, ki se je opirala ihteča na rame mladeniča, nosečega mornarsko obleko.

Ko je zagledala mojega strica, se je živahno okrenila, hitela nasproti in mu zaklicala:

Oh! pridite, pridite, on je tu, o katerem sem mislila, da je mrtev. To je Julij, moj zaročenec!

Mavricij je omahovaje stopil nazaj. S to samo besedo je vse razumel.

Zdelo se mu je, da se ziblje zemlja pod njim in da mu mora počiti srce; a isti glas, ki ga je bil zaslišal ob smrtni postelji svoje matere, mu je tudi sedaj zazvenel v ušesu in iznova se je vzdignil okrepčan. Vsaj mu je Bog še vedno ostal.

Sam je spremljal novoizvoljenca, ko sta odpotovala, ter jima voščil vso srečo, ki je bila njemu odpovedana; nato pa se je vrnil mirno nazaj v staro hišo v predmestju.

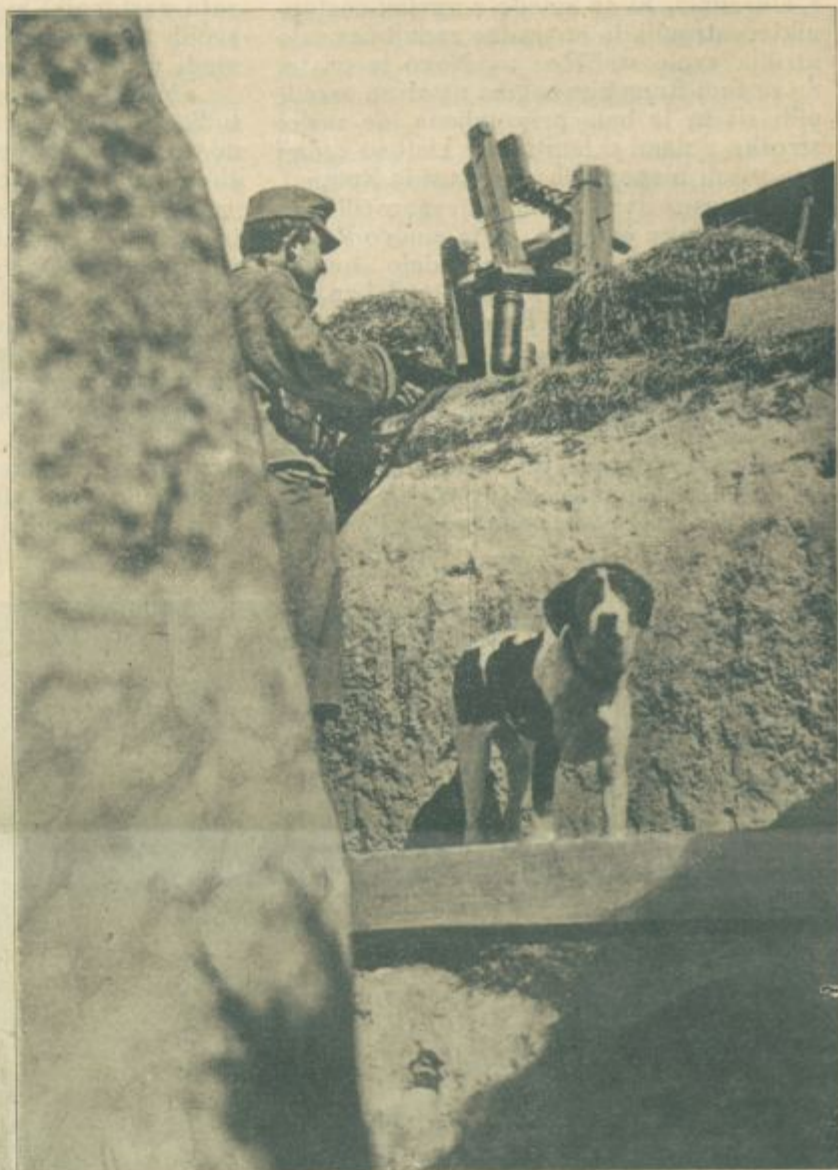
Tu je končal svoje življenje, zapuščen od ljudi, ne pa, kakor je sam rekel, »od nebeškega Očeta«. Povsod je čutil njegovo navzočnost; ta mu je nadomestila vse ostalo. Smehljaje je umrl, kakor pregnanec, ki se vkrca, da gre v svojo domovino. Oni, ki ga je potolažil v uboštvi, hiranju, krivici in zapuščenosti, mu je znal izpremeniti smrt v dobroto.

Osem je ura. — Zmedlo me je vse, kar sem napisal! Dosedaj sem iskal v življenju pouka za življenje! Je li resnično, da ne morejo biti človeška načela vedno zadostna? Da obstoja nad dobrotljivostjo, previdnostjo, zdržnostjo, ponižnostjo in vdanostjo še drugo veliko spoznanje, ki nam edino nudi orožje v nesreči — da potrebuje človek, ki rabi kreposti zaradi

Poročnik Al. Ilc

iz Dol. vasi pri Ribnici, je l. 1913 vstopil v voj. službo, bil pri Grodeku ranjen, nato se prostovoljno javil, bil v drugič ranjen pri Kostanjevici, v tretjič na bojišču je našel smrt na Grmadi 19. avg. 1917. R. L. P.

»Zvesti tovariš« gorske straže.

Slavko Vodišek

iz Ljubljane, livar. pomočnik, četovodja, padel na laškem bojišču 13. novembra 1917. —

V vojni imel je naporno življenje — a sedaj je nehale tvoje trpljenje; dal si življenje za dom in cesarja — naj sije v večnosti lepša ti zarja!

Po svetu.

Mirovni razgovori.

Znamenja kažejo, da se bo mir čisto drugače sklenil, kakor so to mislili pogajalci v Brest-Litovskem. — Ko so pričeli s pogajanjem, je Trockij nastopil na eni strani v imenu cele Rusije. Medtem pa

se v Rusiji vse drobi: Finci so razglasili svojo samostojnost, za njimi so prišli Ukrajinci, Kavkaz, Turkestan, Sibirija itd. Zato se je zgodilo, da so se nekega lepega dne v Brest-Litovskem oglasili zastopniki Ukrajine, rekoč, da imajo tudi besedo pri sklepanju miru. Pogajatelji so jih vzprejeli in se z njimi že skoraj dogovorili, pa so prišli delavski zastopniki Ukrajincev in za-se zahtevali odločilno besedo.

Tudi glede Poljske osrednje sile z Rusijo niso še popolno na jasnem. Prvotno so mislili, da se osnuje poljsko kraljestvo — vse ruske-poljske pokrajine z avstrijsko Galicijo — in da krono tega kraljestva prevzame avstrijski cesar. Ta načrt pa so sedaj Nemci pokopali. Zato se glede Poljske tudi razgovarjajo s Trockijem. Po mnenju ruskega zastopnika Trockega je sicer poljsko kraljestvo že samostojno, toda le bolj na videz, vsaj toliko časa, dokler je Poljska zasedena po nemških in avstrijskih vojaki. To je tudi dejansko resnično. Dokler Poljska nima svoje armade v svoji državi, toliko časa v sedanjih razmerah ne more biti govora o njeni politični samostojnosti.

Sedaj vse kaže, da se pogajanja med Trockijem na eni strani in med Avstrijo in Nemčijo na drugi strani kmalu prekinejo za vedno. Osrednji vladi sta se prepričali, da Trockij nima resnega namena, skleniti mir, in da hoče samo zavlačevati ta pogajanja. Trockij hujska, ne samo po Rusiji, ampak tudi izven Rusije, in bi rad povzročil neko splošno svetovno revolucijo. Z zmago mednarodnega proletariata hoče sanjati Trockij zagotoviti svetovni mir.

Zelo marljivo se sedaj naši pogajajo z Ukrajinci, ki so zmedo z novimi zastopniki odstranili, in je »rada« zadnji čas zelo utrdila svoje stališče. — Novo je pa to, da se tudi Romunija nagiba na stran osrednjih sil in je baje pripravljena, na ruske stroške z nami skleniti mir. Listi so zadnji čas pisali o spopadih med Rusi in Romuni. Sedaj vemo, da so Romuni razorožili cele vojaške ruske oddelke, da je mnogo Rusov prišlo na našo stran in se vdalo, ker se niso hoteli vojskovati; tudi je sedaj znano, da Romuni zasedajo Besarabijo, ki bi jo radi dobili od Rusov.

Tako nam vsaki dan z vzhoda kaj novega donese, samo miru ne, ki si ga svet najbolj želi.

Sicer smo pa do svetovnega miru še daleč. Zastopniki naših vojnih sovražnikov so se zbrali nedavno v Parizu v

varno svoje državne potrebščine. Ministrski predsednik se je zato že dalj časa pogajal s poslanci raznih strank, pod katerimi pogoji bi glasovali za vlado. Pri Čehih in Jugoslovanih ni minister ničesar opravil; Čehi so mu naravnost rekli, da se ž njim sploh ne morejo pogajati in da do konca vojne od sedanjih vlad tudi ničesar ne zahtevajo. — V imenu Jugoslovanskega kluba je njegov načelnik dr. Korošec izjavil, da niso še odstranili nobene izmed tolikih krivic, ki se Slovencem godé, zato zastopniki jugoslovanski ostanejo pri svojih zahtevah z dne 30. maja in sedanji vladi ne morejo zaupati.

Ministrski predsednik se je razgovarjal tudi z nemškimi radikali, ki so zahtevali od njega, da jim ustanovi v Trutnovu nemško okrožno sodišče; o tem pa so se Nemci in Čehi prepirali že več desetletij. Čehi so izvedeli, da je ministrski predsednik nemškimi radikalcem to pismeno obljubil. Načelnik Češkega svaza je koj letel nad ministra Seidlerja in mu zagrozil, da Čehi takoj razbijejo zasedanje parlamenta, ako vlada ne umakne svoje obljube nasproti nemškimi radikalcem. Načelnik Jugoslovanskega kluba je posredoval med vlado in Čehi ter nasvetoval, da naj se glede tega razgovore zastopniki vseh strank med seboj.

Posebno dolga pogajanja je ministrski

govoriti. Gotovo pa je, da sedanja vlada v kratkem odstopi, ker je preslabotna za sedanje razmere.

Ruski vladi se majejo tla.

Trocki ima na Ruskem vedno več sovražnikov. Sedaj se je ost njegovega boja obrnila proti pravoslavni cerkvi. Ukazal je, da se pobere vse cerkveno imetje v korist države, kar je pri vernem ruskem narodu vzbudilo veliko razburjenja. — Vsled teh notranjih nasprotij vse kaže, da se Trocki ne bo več dolgo držal; Ukrajinci vedno bolj zmagujejo v Rusiji, na severu prodirajo Poljaki, ki so zasedli Roğačevo, na jugu pa gredo romunske čete v Besarabijo. — Trocki ne bo sklepal miru za Rusijo.

Vojna poročila.

Vse je v pripravi. Lahki se pri Asiago že precej gibljejo; pa tudi s francoskega bojišča poročajo, da se bodo hujši boji najbrže pričeli že ta mesec. Pravijo, da bodo ti pomladni boji zadnji poskus, da se dožene, na katero stran se nagne premoč in končna zmagaja. Pri teh bojih bodo že sodelovali tudi Američani, ki so baje dosedaj že privedli v francoske luke nad 150.000 vojakov, bogato opremljenih z vojnim orodjem in živžem.

»Uradne ure« goriškega magistrata v kleti za časa ofenziv.

posvet; izjavili so, da si na podlagi govorov Černinovega in Hertlingovega ne morejo misliti nobenega pogajanja za mir; zato hočejo z vsemi silami nadaljevati vojno, dokler ne strô sile nemškega militarizma. — Spomladi moramo torej biti pripravljeni na hude boje posebno na francoskem in laškem bojišču.

Avstrijska vlada v škripcih.

V državnem zboru se vrši razprava o državnem proračunu; pri tem gre vladi za to, da z večino poslancev spravi na

predsednik vodil s poljskimi poslanci, brez katerih nobena vlada ne dobi večine v državni zbornici. V Poljskem kolu so pa zadnji čas nasprotja zopet buknila na dan. Tako se je zgodilo, da je poljski klub sklenil, ne glasovati za državni proračun. S tem je bila usoda Seidlerjeve vlade zapечатena. Večine ni imela za proračun, zato je sporočila cesarju svoj odstop. — Ker pa so razmere zelo nerazjasnjene, je cesar za sedaj še naročil Seidlerju, naj ostane na vladi. Ali bodo nadaljnji dogovori kaj uspehov dosegli, na to ni lahko od-

deže in je menil, da pač ni pričakovati od mene, ki sem dospel šele pred kratkim semkaj, da bi vedel, kje se najbolje kupuje. Potem je rekel: »Oprostite!« in je začel izrezovati iz rdečega papirja okrogel kos, ga spretno zarobil in ga z gumijem tako nalepil v moj cilinder, da je bilo pokrito ime tvorničarja. »Nihče ne bo sedaj vedel, kje ste kupili ta cilinder,« je rekel, »poslal vam bom znamko svojega tvorničarja, da jo prilepite na to mesto.« Še nikoli se nisem tako čudil kakemu človeku, kakor temu. In to je rekel on, čigar klobuk je izzivaje ležal na mizi: staro

Rogers.

Spisal Mark Twain.

V mestecu X, na južnem Angleškem, kjer sem se pomudil nekaj časa, sem slučajno spoznal tega Rogersa. Njegov očim je poročil neko sorodnico mojega očima, ki so ga pozneje obesili, in tako je mislil, da sva najbližja sorodnika.

Vsak dan nre je obiskal, sedel je in kvasil. Izmed vseh radovednežev, kar sem jih kdaj spoznal, je bil on največji! Hotel je videti nekoč svoj cilinder. Meni je bilo prav, kajti mislil sem si: ko bo zapazil na njem ime neke znamenite tvrdke na Oxfordski cesti, me bo više cenil. On pa ga je obračal z nekakim pomilovanjem, spraskal dva, tri ma-

strašilo, oguljen od dežja, že brez barve in obkrožen s kolobarjem od masti za lase.

Nekoč drugič je ogledaval moj površnik. Jaz nisem imel nobenega strahu, kajti na vratih mojega krojača se je bralo: Dvorni dobavitelj njegove kraljevske visokosti princa Wales i. t. d. Takrat še nisem vedel, da se najde to pri večini krojačev. Nisem vedel, da jih je potreba vsaj stopetdeset, da oblečejo celega princa. Rogers je bil čisto obupan nad mojim površnikom. Dal mi je naslov svojega krojača in svetoval, naj nikar ne povem svojega preprostega imena, potem

Trojica ameriških dam pred nastopom svoje podčastniške službe na ladji.

da bo gotovo vse izvrstno. Vendar bi pa nazadnje le ne bilo tako, ker sem neznana oseba («neznana» oseba, ko sem se smatral slavnega v celi Angliji! Aj, mož je globoko urezal!). Jaz naj omenim samo njegovo ime in vse bo storjeno po volji.

Dovtipno sem rekel nato: »Toda potem bo delal noč in dan in si bo pokvaril zdravje!»

»Naj si ga,« je odgovoril Rogers resno. »Jaz sem mu dal dovolj dela, dovolj, da mu morem dati priznanje.«

Moj dovtip bi menda prej odobrovoljil mumijo!

Nadaljeval je: »Vse svoje suknje dam pri njem v delo. Zato jih je pa vredno pogledati!»

Zopet sem ga vsčipnil s pripombo: »Rad bi videl, če bi mi katero prinesli pokazat.«
»Za božjo voljo! Ali je nimam na sebi! Ah, škoda, ta je druga.«

Natančno sem ogledoval njegovo suknjo. Bila je najbrž kupljena pri židu pred — dvajsetimi leti. Ko je bila nova, gotovo ni več veljala kot štiri dolarje. Bila je oguljena, ponekod raztrgana, ponošena, umazana. Nisem se mogel zdržati, da ga ne bi opozoril na raztrgana mesta, kar ga je tako užalostilo, da sem se kesal tega. Najprej se je zdelo, da je zapadel brezdanji bolesti. Potem se je pa omožatil in s kretnjo, kot da hoče odgnati sočutje sveta, je rekel mirno in, zdelo se mi je, izumetničeno: »Nič ne de, nič ne de! Bom pa drugo oblekel.«

Ko se je že tako okreplil, da je mogel gledati raztrgana mesta, je zaklical: »Ah, sedaj razumem! To je naredil moj sluga, oblekel mi je napačno suknjo.«

Njegov sluga! Bilo je vendar nekaj zapovedujočega v tej predrznosti.

Skoro vsak dan se je zanimal za mojo obleko, budalost prve vrste, ki bi jo bilo težko pričakovati od človeka, ki je nosil vedno eno in isto obleko, ki je bila menda narejena v dobi križarskih vojsk.

Bila je mogoče otroška častihlepnost — toda želel sem le, da bi vsaj enkrat pripravil tega človeka do tega, da bi občudoval kaj mojega. Vi bi najbrže imeli podoben občutek. Prilika je prišla kmalu. Nameraval sem se vrniti v London in označil sem vsebino paketa svojih finih platnenih reči kot perilo.

Mislil sem: on bo verjel, da je ves ta kup poraba enega tedna. Seznamek perila sem natančno pregledal in ga kot slučajno pustil ležati na mizi. Samoumevno, da ga je vzel v roko in ko je zagledal veliko število kosov, je rekel: »Vi bi si še marsikaj morali nabaviti!« in je položil papir na mizo.

Njegove rokavice so bile v žalostnem stanju in vendar mi je svetoval, kje naj kupim to vrsto. Čevlji njegovi so bili raztrgani, imel je kravatno iglo, ki je bil na njej vdelan košček stekla, ki ga je pa imenoval »morfilitični dijamant« — kaj neki naj bi to pomenilo! — in je pravil o njem, da sta se našla samo dva, cesar kitajski da ima drugega.

Pozneje, v Londonu, me ni malo odobrovoljilo, če je prišel ta domišljavi vagabund v govorilni sobi hotela k meni na svoj aristokratski način. Vedno je omenil kako novo domišljeno osebnost, stalna je bila samo njegova obleka. Kadar je začel v navzočnosti tujcev govoriti z menoj, je povzdignil svoj glas in me je imenoval »sir Rihard« ali »general«, ali celo »lord«, in če so potem postali ljudje pozorni in naju opazovali, je mogel takoj vprašati, zakaj nisem prišel snoči k vojvodu Argyllskemu, in me je spomnil na povabilo vojvoda Westminsterskega za prihodnji dan. Mislim, da je ob takih prilikah sam verjel svojim osebam. Tako je prišel nekoč k meni in me je povabil h Karlu pl. Warwicku za večer. Odgovoril sem, da nisem dobil nobenega formalnega povabila. On je rekel, da to nima pomena, Karl nima nasproti svojim prijateljem nikakšnih formalnosti. Vprašal sem ga, če bi mogel iti na obisk tako

oblečen, kakor sem bil, on pa je odločno zanikal. V hišo vsakega gentlemana se mora priti v družbeni obleki. Nadaljeval je, da me hoče počakati, dokler se ne preoblečem, potem pojdeva k njemu, kjer bom mogel pri steklenici šampanjca in cigarah njega počakati, da si nadene drugo obleko. Zelo sem bil radoveden, kako se bo vsa stvar izvršila, menjal sem torej obleko in odšla sva. On je menil, da bi šla, če nimam jaz ničesar žoper to, peš, in tako sva štorkljala več kot eno uro v megli in blatu, dokler nisva prišla do njegovega stanovanja, ki je obstojalo iz ene same sobe nad brivnico v neki stranski ulici. Dva stola, majhna miza, star kanape, vrč in posoda za umivanje, razkopana postelja, razbito zrcalo, cvetlični lonec, v katerem je rastla neka suha rastlina — on jo je imenoval eksotično, ki cvete vsakih sto let, dar umrlega lorda Palmerstona, za katero so mu ponujali že ogromne vsote — to je bilo vse pohištvo. Še en svečnik s kosčkom sveče je treba omeniti. Rogers je napravil luč in me je povabil, naj sedem in si naredim udobno kot doma. Potem je rekel, da sem gotovo žejen in me hoče presenetiti z nekim izvrstnim šampanjcem. Ali dajem prednost sherry-ju ali portskemu šampanjcu? On ima portski šampanjec, ki je gosto ovit s pajčevino in prahom in vsaka plast predstavlja človeško dobo. In cigare — toda saj bom takoj sam poizkusil. Potem je odprl vrata in zavpil: »Sackwille!»

Nobenega odgovora.

»Hej, Sackwille!»

Nobenega odgovora.

Ameriški mornariški častnik zaprisega prostovoljko.

»Kaj za vraga se je zgodilo s tem kletarjem? Ah, ta bedak je vzel s sabo ključ! Jaz pa ne morem brez ključev, niti v drugo sobo.«

Strmel sem nad drznostjo, kako me je hotel slepiti s pravljico o šampanjcu, in ugibal sem, kako bo vso stvar izpeljal. Sedaj je zaklical: »Angely!«

Toda Angely ni prišel.

»To je drugič, da se je hlevar odstranil brez dovoljenja, jutri ga odpustim.«

Nato je poklical Tomaža, a tudi tega ni bilo. Nazadnje še Teodorja, a ni se prikazal.

»Za sedaj ni nič, ne gre drugače,« je govoril Rogers. »Služabniki se me ne nadejajo ob tem času doma in so šli. Par jih že morem

Zapomnil sem si hišo, da bi pozneje poprašal. Bila je čisto navadna stanovanjska hiša, kjer prebiva nebroj ubožnih ljudi.

V marsičem Rogers nikakor ni bil norec. V nekaterih rečeh pa je bil popolnoma, toda on sam ni vedel tega. Kazal je ob takih prilikah najpristnejšo resnost. Preteklo leto je umrl na morju kot — Karl pl. Ramsgate.

Razno.

Kaljenje orožja v strupu. Strup je pomočnik zvižčne in zlobne slabosti. Zastrupljevanje je znano že prvotnim narodom, kajti

Zamorci nemške kolonije Kamerun »čitajo« vojne novice.

pregrešati, toda brez kletarja ne pridem do vina in cigar in brez sluge se ne morem preobleči.«

Ponudil sem se mu, da mu pomagam pri tem, toda on ni hotel o tem nič slišati. Sploh pa, je menil, se ne počuti dobro, če ni opravljen od vajene roke. Končno pa, je pripomnil, nima na sebi nič, če pride k tako staremu prijatelju, kot je Karl, v katerikoli obleki.

Vzela sva kočijaža, on ga je poučil in odpeljali smo se. Končno smo se ustavili pred nekim velikim poslopjem in stopili iz kočije. Še nikoli nisem videl na Rogersu ovratnika, tedaj pa je postal pod svetilko, potegnil iz žepa star papirnat ovratnik in zamazano kravato in si oboje nadel. Potem je šel po stopnicah in stopil v hišo. Toda takoj se je zopet prikazal in urno hiteč k meni zavpil: »Pojdite, pojdite! Hitro, hitro!«

Odhitela sva in zavila krog ogla.

»Sedaj sva na varnem,« je rekel, odpenjaje si ovratnik in kravato, potem je vtaknil oboje v žep.

»Srečno sva utekla!« je rekel nato.

»Kako? Kaj?«

»Za Boga, grofica je bila tam!«

»No, kaj potem? Ali vas pozna?«

»Kakopa. Ona me naravnost obožuje.

Slučajno sem jo ugledal, preden me je videla ona, in takoj sem oddiral. Že dva meseca je nisem videl. Kar naenkrat prikazati se pred njo, bi ne imelo dobrih posledic. Gotovo ne bi mogla biti mirna. Nisem si mogel misliti, da je v mestu, kajti bila je na deželi v svojem gradiču. Podprite me, prosim, »ekoliko — samo za trenutek. No, sedaj mi je že bolje. Hvala lepa. Vraga, kakšen beg!«

človek je spoznal z naravnim čutom in po izkušnji snovi, škodljivih človeškemu in živalskemu zdravju. Predvsem je spoznal rastlinski strup in prisvojil si je v njem pomočnika za boj z orjaškimi živalmi in pozneje tudi za boj s človekom. Narodne pesmi vseh

Poglavar Indijancev in njegova žena, ki za ententno vojsko nabirata med indijanskim plemenom vojake-prostovoljce.

narodov navajajo s prezirom potuhnjeno orožje strupa. Tako tudi naša. »Ki je v strupu kaljeno...«

Odisej se je peljal v Esyro, da bi dobil tam morilne sokove za svoje pšice, čuvaj strupov mu jih ni hotel dati, ker se je bal

jeze bogov. Plinij je tožil: »Kdo drugi razen človeka namaka svoje orožje v strup?«

Divji človek v kameni dobi je zavidal gotove živali za njih strup, ki jih naredi tako nevarne. Kačo je sovražil in je premišljeval, kako bi se okoristil z njenim strupom; še danes se dobé ljudstva, ki si pomagajo s kačjim strupom. Zamorci ob Nilu lovijo strupene kače in jih privežejo z repom h kolu, ki ga zabodejo v bližini vode, kamor prihajajo živali napajati se. Ko pride antilopa, ko pride bivol k vodi, ju piči razsrjena kača in pičena žival pride brez vsakega truda v roke zamorcev. Na nekak način prisilijo kačo, da izprazni svoj strup, in namakajo vanj svoje pšice. To znajo tudi v Indiji in v severni Ameriki. Mogviji na meji Mehike dražijo klopotače, da se pikajo med seboj, iz njih krvi narejajo strupeno mazilo Tikitalivi. Vzamejo tudi neke vrste čebele (Flunkle bea), jih razdražijo, umoré, zmanejo in naredijo iz tega strup za pšice, ki povzročajo posebno hude boleče rane. V praگوذih Uruguaya biva strupena krastača, to obesijo domačini nad ognjem. Žival se muči in izpušča rmen sok; tega prestrežejo in namažejo z njim svoje pšice, ki jih izstrele na pihalnik. Od tega strupa pogine jaguar v sedmih do osmih urah, jelen v štirih urah. V južni Afriki pripravljajo strup iz gnijočih trupel, nekateri ljudje porinejo kar ost orožja v mrhovino.

Poznanje strupov je last vsakega naroda na gotovi stopinji kulture; z razvijanjem omike in vere izginja znanje strupov in njih uporaba. Tudi Slovani so poznali mnogo tega; v našem jeziku nas spominja mnogo besed, ki so skoraj pozabljene, na znanje in uporabo strupa. »Prežvečil mu je«, — »zavdal mu je«, — »otroval ga je«, — in drugi podobni izrazi se slišijo še. Prav dobra beseda je »strupomor«, — t. j., kar preмага strup. »Bolezen je otrovna«, »se trovi« znači, da se nalezé bolezen, ker se prenaša njen strup ali otrov od človeka na človeka. Mogoče, da so znali z otrovlenjem izzvati bolezen, ki se je širila okoli — mogoče, da so imeli že davno pojem o kalih boleznih.

Rastline, iz katerih pripravljajo nekateri rodovi strup za pšice, niso znane vsem rodovom; istotako je skrivnost pripravljanja last nekaterih rodbin in prihaja od očeta na sina. Navadno uporabljajo za ponarejanje strupa več vrst rastlin, strupena pa je samo ena vrsta, druge dajo svoj lepljivi in sprijemljivi sok. Med afričanskimi strupi za pšice je prav zanimiv strofantus. Livingstone je bil prvi, ki je prinesel Evropi vest o njem. O njem je pisal:

Ob Njansa-jezeru sem našel strup, o katerem pravijo, da je samo za ljudi; z njim so namazali divjaki svoje majhne lesene pšice, katere so ovili skrbno s koruznim lubom. Jezik otrpne, če pokusiš samo prašek tega strupa. Ta strup dobivajo od oljnatega semena ovijalke *S. hispidus*. Kirk, Livingstoneov spremljevalec, je drgnil nekoč zobe s ščetjo, ki je bila spravljena v torbi, v kateri se je streslo za prah tega strupa. (Dalje.)

Framydol

je sredstvo, ki pomlađa rast las tako, da rdeči, svetli in osiveli lasje ter brada dobijo trajno temno barvo. — 1 steklenica s poštnino K 2.70.

Rydyol

je rožna voda, ki naredi blede lica nožno rdeča. Učinkuje čudovito. — 1 steklenica s poštno. K 2.45 (povzete 55 vin. več.)

Naroča se pri:

IVAN GROLICH, drogerija pri angeli, BRNO št. 305, Moravsko.